

TILSYNSRAPPORT

Opplæring i svømming

Tysfjord kommune - Kjøpsvik skole

20.11.2013

Innhold

FORELØPIG TILSYNSRAPPORT.....	1
1 Innledning	3
2 Om tilsynet med Tysfjord kommune – Kjøpsvik skole.....	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsyn	3
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	4
2.4 Om tilsynsrapporten.....	5
3. Krav til at skoleeier skal ha et forsvarlig system.....	5
3.1 Rettslig krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	6
3.3 Fylkesmannens vurderinger	7
3.4 Fylkesmannens konklusjon	7
4. Krav til at svømmeopplæringen skal være i samsvar med læreplanen i kroppsøving.....	7
4.1 Rettslig krav	7
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	9
4.3 Fylkesmannens vurdering.....	10
4.4 Fylkesmannens konklusjon	11
5. Krav til at svømmeopplæringen skal være forsvarlig.....	11
5.1 Rettslig grunnlag	11
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	12
5.3 Fylkesmannens vurdering.....	13
5.4 Fylkesmannens konklusjon	13
6. Varsel om pålegg om endring	13
6.1 Krav til at skoleeier skal ha et forsvarlig system:	13
6.2 Krav til at svømmeopplæringen skal være i samsvar med læreplanen i kroppsøving :	14
7. Oppfølging av tilsynsresultatene – krav om egenerklæring om at lovbrudd er rettet.	14
8. Klageadgang	14
VEDLEGG:	15

1 Innledning

Fylkesmannen har i perioden fra 30. juli 2013 til dags dato gjennomført tilsyn med opplæringen i svømming i Tysfjord kommune.

Fylkesmannen har undersøkt kommunens praksis i tilknytning til to skoler i kommunen. Det er utarbeidet én rapport per skole som er kontrollert.

Denne tilsynsrapporten gjelder for Kjøpsvik. Kapitlet som omhandler kommunens forsvarlige system (kap. 3), er likelydende som tilsvarende kapittel i tilsynsrapporten for Drag skole.

Rapporten inneholder pålegg om retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet.

Tysfjord kommune hadde rett til å kommentere på den foreløpige tilsynsrapporten jf. forvaltningsloven § 16. Frist for tilbakemelding var 14. november 2013.

2 Om tilsynet med Tysfjord kommune – Kjøpsvik skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlig tilsyn jf. kommuneloven § 60 b.

Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette. Tilsynet skal være preget av åpenhet, likebehandling, etterprøvbarehet og effektivitet.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringslova eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsyn

Norge er et land omkranset av hav og med mange fjordarmer, innsjøer og store vassdrag. Sjø og vann er ofte arbeidsplassen for voksne og lekeplassen for barn. Å lære å svømme tidlig i barndommen er viktig for å kunne delta i og være fortrolig med ulike aktiviteter i og rundt vann.

Norges Svømmeforbund¹ har undersøkt hvor mange barn som kan svømme når de begynner i 5. klasse, og svaret er nedslående. Bare halvparten av femteklassingene kan svømme 200 meter uten svømmehjelpemidler. Forbundet har gjort undersøkelsen i både 2003 og 2009, og ved begge undersøkelsene har resultatet vært det samme.

¹ http://www.svomming.no/getfile.php/5947/Presentasjon_av_res-pdf_ppt.PDF

Mangel på svømmedyktighet kan få fatale konsekvenser. Skolen «når alle» og blir derfor svært viktig innen svømmeopplæring. I opplæringslova med forskrifter er det fastsatt krav til svømmeopplæringen. Formålet med dette tilsynet er sikre at kravene til svømmeopplæring etterleves.

Det overordnede tema for dette tilsynet er opplæringen i svømming i Tysfjord kommune. Under denne overskriften har Fylkesmannen kontrollert følgende undertemaer:

- Om kommunen har et forsvarlig system knyttet til svømmeopplæringen.
- Om opplæringen i svømming er i samsvar med læreplanen i kroppsøving.
- Om opplæringen i svømming er forsvarlig.

Tilsynet har vært avgrenset til barnetrinnet og innendørs svømmeopplæring. Tilsynet er videre avgrenset til ikke å omfatte den delen av kompetansemålet i 4. trinn som omhandler «å kunne ferdast på og ved vatn og gjere greie for farane».

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Tysfjord kommune ble åpnet gjennom brev 30.07.2013. Kommunen er blitt pålagt å legge frem ulik type dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju.

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Redegjørelse fra Tysfjord kommune, oppvekst og utdanning.
- Delegasjonsreglement fra Tysfjord kommune.
- Tysfjord kommunes system for oppfølging av skolene iht. § 13-10.
- Redegjørelse med alarmplan og instruks for bruk av svømmehallen fra Kjøpsvik skole.
- Skolevurdering og skolebasert vurdering.
- Delegasjonsreglement.

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 24. september 2013

Det ble avholdt intervjuer med:

- Gunnar Solstrøm, oppvekst og utdanningsleder
- Kurt Allan Nilsen, rektor ved Kjøpsvik skole
- John Gunnar Skogvold, svømmelærer
- Roy Arne Westermann, svømmelærer
- Solveig Skjellnes, tilsynsperson
- Gøril Nøstdahl Olsen, tilsynsperson
- 4 elever fra 4. og 7. trinn

2.4 Om tilsynsrapporten

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at kravene i opplæringslova etterlevs jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

Rapporten inneholder pålegg om retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Påleggene som gjelder kommunens forsvarlige system, er de samme som gis i tilsynsrapport til Drag skole.

3. Krav til at skoleeier skal ha et forsvarlig system

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med både Kjøpsvik og Drag skole i Tysfjord kommune. Våre vurderinger og konklusjoner i dette kapitlet er likelydende som i tilsynsrapport for Drag skole.

3.1 Rettslig krav

Skoleeier er ansvarlig for at opplæringen er i samsvar med opplæringslova og forskrifter, som utgjør de juridiske rammene for skoleeiers og den enkelte skoles lokale arbeid med læreplanene. Dette fordrer at skoleeier har et system for å sikre at så skjer, noe som er regulert gjennom opplæringslova § 13-10:

Kommunen/fylkeskommunen (...) skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte.

Kommunen/fylkeskommunen(...) skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.

Det er ikke stilt formelle krav til hvordan dette systemet skal være utformet, men det skal være egnet til å forebygge lovbrudd, avdekke lovbrudd og til å rette opp lovbrudd, jf. Ot.prp. nr. 55 (2003-2004). Internkontrollsystemet må være skriftlig og kjent i organisasjonen og omhandle de lovkrav som etter en risikovurdering må være med. Det må kunne dokumenteres at kommunen arbeider aktivt og kontinuerlig for å sikre elevenes rettigheter etter opplæringslova med forskrifter. Kommunen må også sikre seg informasjon om tilstanden i skolen.

Systemet er ment å være et styrings- og arbeidsredskap innad i kommunen, men systemet vil også være et redskap ved dokumentasjon overfor tilsynsmyndighetene om at kommunen ivaretar lovligheten innad i egen virksomhet.

For å sikre at svømmeopplæringen er i samsvar med opplæringslova må kommunen ha et system for å

- vurdere om ressurstildelingen, herunder timer i basseng, er tilstrekkelig til at kompetansemålene kan nås

- stille ytterligere midler til disposisjon dersom de avdekker at ressurstildelingen ikke er tilstrekkelig
- vurdere om kravene i opplæringslova blir oppfylt når det gjelder plikten til å gi elevene svømmeopplæring og kravene til at opplæringen er forsvarlig
- følge opp eventuelle avvik som avdekkes fra de overnevnte kravene.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannen etterspurte i tilsynet hvordan Tysfjord kommune ivaretar kravene til et forsvarlig internkontrollsystem i tilknytning til svømmeopplæringen. Kommunens redegjørelse har særlig kommet i intervju, men også i tilsendt dokumentasjon og skriftlig redegjørelse.

Tysfjord kommune prioriterer svømmeopplæring, og elevene har mange timer i basseng. Skoleeier opplyser at kommunen har to svømmebasseng som brukes av skolene. Kjøpsvik har et 12.5 meters basseng, og Drag har et 25 meters basseng. Skolene ligger en 40 minutters fergereise fra hverandre. Begge svømmehallene er åpne i perioden medio oktober til starten av mai. I denne perioden har de fleste klassene 2 timer svømmeundervisning i uka.

På rektormøtene blir man enige om fag- og timefordelingen i grunnskolen. Skoleeier stoler på at rektorene har oversikt. Rektorene vil gi skoleeier melding om eventuelle avvik fra om kravene i opplæringslova blir oppfylt når det gjelder plikten til å gi elevene svømmeopplæring. At undervisningen er forsvarlig, drøftes på rektormøter.

Det er skolene selv som fordeler hvor mange timer de skal bruke på hvert trinn i bassenget. Hittil har skolene hatt nok ressurser tildelt til å ha så mange timer i basseng som de ønsker.

Under tilsynet er det ikke framkommet noen kommunal rutine for å påse at kompetansemålene innen svømming nås ved skolene. Skoleeier kjenner ikke til om det er elever som ikke er svømmedyktige etter 4.årstrinn. Heller ikke om elever er fritatt for svømmeopplæring. Det foreligger per i dag ingen kommunal plan for svømmeopplæringen i kommunen.

Tysfjord kommune har høyt fokus på sikkerheten i svømmeundervisninga, og viser i den forbindelse til rundskriv Udir-1-2008, *Forsvarlig svømme- og livredningsopplæring*. Kommunen har utarbeidet en handlingsplan for ulykker i skolen. Tysfjord kommune er i et samarbeid med region Ofoten for å lage en rutinesamling for alle skolene i regionen. I denne planen skal alarmplan og sjekkliste inngå.

Skolene rapporterer til skoleeier i rektormøter hver andre måned. Det er laget et system i kommunen for oppfølging av skolene iht. § 13-10 i Opplæringslova - «skolevurdering og skolebasert vurdering», men under intervju framkommer det at dette systemet er ikke tatt skikkelig i bruk.

Om det skjer avvik knyttet til forsvarlig svømmeopplæring vil avdekkes på skolenivå. Det er rektor som vurderer om det er tilstrekkelig med tilsynspersonell i basseng. Hvis det er for lite ressurser, vil dette komme fram på rektormøter, og eventuelt drøftes i kommunestyret.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Skoleeier har ikke på plass et skriftlig system for å vurdere om kravene i opplæringslova blir oppfylt når det gjelder plikten til å gi elevene svømmeopplæring. Skoleeier får informasjon om svømmeundervisningen via rektormøter, men har ikke noe system for å vurdere om ressurstildelingen er tilstrekkelig. Skoleeier forventer at rektor vil melde fra hvis det er for lite ressurser til svømmeopplæringen.

Kommunen har ingen felles plan for svømmeopplæringen – ansvaret er tillagt den enkelte skole. Skoleeier etterspør eller mottar heller ingen sluttresultater fra skolene vedrørende elevenes måloppnåelse i svømmeopplæringa, noe som gjør det vanskelig å fange opp avvik eller følge opp manglende måloppnåelse. Det er ikke diskutert på kommunenivå blant skolelederne hva som legges i begrepet svømmedyktig, og det finnes heller ikke noen felles kommunal definisjon på hva det betyr å være svømmedyktig. Det ovennevnte gjør at skoleeier derfor ikke har noe egnet system for å avdekke om alle elever har nådd kompetansemålene knyttet til svømmeopplæring.

Skoleeier har ikke oversikt over hvem som har godkjent livredningskurs, dette er delegert til rektorene som sørger for å avholde årlige kurs for tilsynspersoner.

Fylkesmannen har gjennom intervjuer fått bekreftet at elevene i Tysfjord kommune får mye svømmeundervisning, - om lag halvparten av årstimene i kroppsøving brukes i bassenget. Men siden det ikke er laget skriftlige rutiner for vurdering av opplæringen eller kvaliteten på denne vil det bety at systemet rundt svømmeundervisningen og ressursbruken blir personavhengig og derfor sårbar. Det ikke noe system for å fange opp eventuelle avvik og få rettet opp disse. Fylkesmannen finner derfor at kommunen ikke har et forsvarlig system egnet til å vurdere om kravene i opplæringslova og forskriftene blir oppfylte.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Tysfjord kommune har ikke et forsvarlig system for å sikre at elevene får svømmeopplæring i henhold til læreplanen (LK06) og at svømmeopplæringen er forsvarlig etter forskr. § 12-1, jf. oppl. § 13-10 annet ledd.

4. Krav til at svømmeopplæringen skal være i samsvar med læreplanen i kroppsøving

4.1 Rettslig krav

Rektors ansvar for opplæringens innhold

Rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre at skolens arbeid er i tråd med gjeldende læreplaner, jf. opplæringslova § 2-3 fjerde ledd og forskrift til opplæringslova § 1-1:

(...) Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5.

Læreplanene i Kunnskapsløftet forutsetter at kompetansemålene forankres, videreutvikles og tilpasses lokalt. Kompetansemålene er utformet slik at de gir et lokalt handlingsrom til å tilpasse innhold, arbeidsmåter og organisering i opplæringen. Kompetansemålene består ofte av både kunnskaper og ferdigheter som sammen utgjør den kompetansen elevene skal oppnå.

Kompetansemålene i læreplanen i kroppsøving angir mål for læring. Det er nødvendig at læreren velger innhold, aktiviteter og arbeidsmåter som utvikler elevens kompetanse, dvs. hva de skal mestre.

Det konkrete innholdet i opplæringen, hvordan opplæringen skal organiseres og hvilke arbeidsmåter som skal brukes i opplæringen, bestemmes på lokalt nivå. Likevel har rektor og undervisningspersonalet en plikt til å gjennomføre og tilrettelegge opplæringen i tråd med læreplanene. Rektor har ansvaret for å forsikre seg om at skolens opplæring dekker alle kompetansemålene i læreplanverket for alle elever.

For å ivareta sitt ansvar for å sikre at svømmeopplæringen er i samsvar med læreplanen i kroppsøving må rektor sikre at

- undervisningspersonalet tar utgangspunkt i de nasjonalt fastsatte kompetansemålene som mål for svømmeopplæring
- undervisningspersonalet knytter innhold i svømmeopplæring til kompetansemålene
- svømmeopplæringen samlet dekker alle kompetansemålene etter 4. årssteget og 7. årssteget.

Gjennomføring og tilpasning av opplæringen

Skolen må sørge for at de gis svømmeopplæring til alle elever som har rett og plikt til slik opplæring jf. opplæringslova § 2-1:

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentleg grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter (...)

Skolen må også sørge opplæringen tilpasses den enkelte elev jf. opplæringslova § 2-1:

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven (...)

Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene hos den enkelte eleven. Det betyr at skolen har en plikt til å tilpasse opplæringen slik at hver enkelt elev kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, både elever som har vansker med å følge opplæringen og elever som ikke får tilstrekkelige utfordringer. Elever som ikke får tilstrekkelige utfordringer har imidlertid ikke rett til å få spesialundervisning, og deres behov må derfor ivaretas innenfor rammen av den ordinære opplæringen.

For å ivareta elevenes rett og plikt til opplæring i svømming må skolen

- gi svømmeopplæring til alle elever som har rett og plikt til slik opplæring
- sørge for at svømmeopplæringen tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev.

Vurdering av tilfredsstillende utbytte

Det skal vurderes om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringslova § 3-11 (4) og opplæringslova §§ 5-1 og 5-4:

(...)Læreren skal vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringa, jf. opplæringslova § 5-1 og § 5-4 (...)

Vurderingen av om elevene har tilfredsstillende utbytte må gjøres løpende og kontinuerlig på alle årstrinn. På den måten vil skolen raskt kunne sette inn tiltak dersom det er nødvendig.

Før det blir aktuelt å gi en elev som har vansker med å følge ordinær opplæring spesialundervisning, må det vurderes om vanskene kan avhjelpes gjennom tilpasset opplæring. Dette innebærer at skolen må vurdere om eleven vil kunne få et tilfredsstillende utbytte ved å endre for eksempel arbeidsmåter og vurderingspraksis. Skolen må også vurdere om det må foretas endringer i læringsmiljøet som medfører at eleven vil få tilfredsstillende utbytte; for eksempel gjennom å variere organisering av og intensiteten i opplæringen.

For å vurdere om elevene får tilfredsstillende utbytte av svømmeopplæringen må skolen:

- ha en implementerte rutiner som sikrer at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av svømmeopplæring
- ha en implementerte rutine som sikrer at lærerne systematisk vurderer arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av svømmeopplæringen
- gjennomføre tiltak der det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av svømmeopplæringen.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Kjøpsvik skole er en fådelt grunnskole fra 1. til 10. trinn. Skolen har levert en redegjørelse om hvordan svømmeopplæringen gjennomføres. Det er sendt inn

årsplan for kroppsøving for 2. til 5. trinn fra skoleåret 2011/2012. Skolen har også sendt inn et eksempel på vurdering i svømming for 2. trinn fra 2012, samt skjema for svømmemerker, alarmplan og instruks for bruk av svømmehallen.

Kjøpsvik skole har svømming på alle trinn i grunnskolen. Skolens basseng er åpent fra oktober til mai, og i den perioden har alle elever svømmeundervisning en gang i uka. Alle elever deltar i undervisningen, det er ingen som har fritak. Skolen har ikke utarbeidet lokale læreplaner med delmål for svømmeopplæringen på skolen, og heller ikke kriterier eller kjennetegn for måloppnåelse til bruk i undervisningsvurderingen til elev og hjem. Operasjonalisering av læreplanmålene i lokale planer er et satsingsområde ved skolen.

Skolen tilpasser undervisning ved behov, som regel ved at voksendekningen i bassenget er så god at elever kan få tilrettelegging i vanlig gruppe. Det har også hendt at tilpasningen har skjedd ved at elevene har fått enetimer på ettermiddagstid. Behov for ekstra ressurser knyttet til svømmeopplæringa vil avklares gjennom dialog mellom lærer og rektor.

Rektor og lærere avklarer i samtale hvordan undervisninga skal foregå. Faglærer rapporterer minimum to ganger per år til kontaktlærer som gir skriftlig vurdering til foresatte. Her beskrives det hva eleven kan eller mestrer.

Lærer vil melde fra til kontaktlærer, hjemmet og rektor hvis kompetansemål ikke blir nådd, men dette er ikke rutiner som er skriftlig nedfelt.

4.3 Fylkesmannens vurdering

Læreplanene i Kunnskapsløftet forutsetter at skolene forankrer, videreutvikler og tilpasser kompetansemålene lokalt. Kompetansemålene er utformet slik at de gir skolene et lokalt handlingsrom for å tilpasse innhold, arbeidsmåter og organisering i opplæringen. Opplæringens innhold skal knyttes til kompetansemålene i faget. Rektor må ha et system som sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål. Ved Kjøpsvik skole er det ikke framlagt lokale læreplaner med operasjonaliserte læreplanmål. Under tilsynet kommer det fram at skolen har tenkt å fokusere på arbeidet med lokale læreplaner framover.

Kjøpsvik skole er liten og oversiktlig, den har eget basseng og gir elevene mange svømmetimer. Lærerne har god oversikt over utviklingen til hver enkelt elev, men det er ikke kommet fram hvilke kriterier lærerne vurderer etter, eller på hvilket grunnlag undervisningsvurderingen gis. Det er heller ikke lagt fram dokumentasjon som viser at rektor sikrer at svømmeopplæringen er i samsvar med læreplanen i kroppsøving.

Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene hos den enkelte eleven. Det betyr at skolen har en plikt til å tilpasse opplæringen slik at hver enkelt elev kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Før det blir aktuelt å gi en elev som har vansker med å følge ordinær opplæring spesialundervisning, må skolen vurdere om vanskene kan avhjelpes gjennom tilpasset opplæring. Den høye voksentettheten i

bassenget ved Kjøpsvik skole gjør at skolen har en god oversikt over elevenes ferdigheter i bassenget, og dermed kan tilpasse undervisninga til den enkelte elev. Eventuelle problemer blir fort tatt tak i.

Fra de voksne intervjuobjektene får vi opplyst at alle kan svømme etter 4. trinn, mens elevene ikke er like sikre på dette. Samtidig har ikke skolen noen felles definisjon av hva det vil si å være svømmedyktig, og skolens personale har forskjellig oppfatning av dette, noe som medfører at vurdering av måloppnåelse blir vanskelig.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Kjøpsvik skole har ikke skriftlige rutiner som sikrer at svømmeopplæringen er i samsvar med læreplan i kroppsøving. Skolen har ikke utarbeidet lokal læreplan med læringsmål og vurderingskriterier for svømmeopplæringen.

5. Krav til at svømmeopplæringen skal være forsvarlig

5.1 Rettslig grunnlag

Når skolene gjennomfører svømmeopplæring, reises en del særlige problemstillinger i tilknytning til sikkerhet og ansvar. Svømmeopplæringen skal være forsvarlig, jf. forskrift til opplæringslova § 12-1 bokstav a og b:

I tillegg til dei krav om førebygging av skade og ulykke som følgjer av andre lover og forskrifter, deriblant m.a. opplæringslova, dei delar av arbeidsmiljølova som er gjorde gjeldande for ulike opplæringsssituasjonar og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., gjeld dette:

a) Når skolen er ansvarleg for tryggleiken til elevane, må tilsynet i praksis vere forsvarleg i forhold til risikoen for at skade eller ulykke kan skje.

b) I situasjonar der skolen er ansvarleg for symjing og bading i grunnskolen, skal det alltid vere ein tilsynsansvarleg, vaksen person til stades. Dersom den gruppa skolen har ansvaret for, overstig 15, skal tilsynet aukast med ein vaksen tilsynsperson for kvar påbegynt gruppe på 15. Dei som fører tilsyn, må vere flinke til å symje og dykke, og må kunne livredning. Tilsynet må aukast ytterlegare når omsynet til tryggleik gjer det nødvendig (...)

Bestemmelsen angir minstekravene til tilsyn som skolene plikter å ha, når svømmeopplæringen gjennomføres. Svømmeopplæringen må tilpasses forholdene i svømmehallen og elevenes ferdighetsnivå. Miljøet i en svømmehall er tydelig definert, og den eller de som har ansvar for tilsyn må være kjent med dette. Dessuten vil elevene ha ulike ferdighetsnivå og noen elever er mindre svømmedyktige enn andre eller har særskilte behov. Forsvarlighetskravet må ses i forhold til elevene og fasilitetene.

Kravene til forsvarlig svømme- og livredningsopplæring i grunnskoleopplæringen er presisert i rundskriv Udir-1-2008.

For å sikre at svømmeopplæringen er forsvarlig må

- det finnes klare krav og retningslinjer for skolens svømmeopplæring
- retningslinjer og krav for skolens svømmeopplæring følges
- det finnes en alarmplan knyttet til svømmeopplæringen
- alarmplanen være gjort kjent blant de som har tilsyn
- alarmplanen være plassert lett synlig
- det alltid være minst 1 tilsynsperson per 15 elever
- det alltid være minst 2 tilsynspersoner til stede ved begynneropplæring
- det gjøres en forsvarlighetsvurdering opp mot gruppestørrelse, sammensetning og fasilitetene.
- det vurderes om det foreligger forhold som gjør at antall tilsynspersoner må økes ut over minimumskravene
- antall tilsynspersoner økes dersom dette vurderes nødvendig
- de som underviser i og har tilsyn med svømmeopplæringen tilfredsstillende kvalifikasjonskravene for tilsyn (flinke til å svømme, dykke og kunne livredning)
- det sikres at tilsynspersonenes ferdigheter i livredning vedlikeholdes.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Kjøpsvik skole har lagt fram en del dokumentasjon knyttet til hvordan de ivaretar kravene til sikkerhet og ansvar i forbindelse med svømmeopplæring. Dette ble utdypet gjennom intervju i tilsynet.

Kjøpsvik skole har små klasser, og i bassenget er det alltid gruppene mindre enn 15 elever. Det framkommer i redegjørelse og intervjuer at det alltid er minst 2 voksne tilsynspersoner til stede i svømmeopplæringa. I tillegg kan enkeltelever ha assistent hvis det er behov for det. Skolen forholder seg til Udir -1-2008 ved vurdering av ressursbehov og tilsynspersonalets kompetanse. Skolen er liten, og rektor og inspektør har god kjennskap til elevene. Ved behov settes det inn flere tilsynspersoner i svømmeopplæringa. Dette kan også gjøres underveis i skoleåret.

Alle som er tilsynspersonell i svømming oppfyller kravene satt i Udir-1-2008. Livredningskurset avholdes årlig med en av skolens svømmelærere som instruktør. Alle tilsynspersoner deltar på livredningskurset, også assistenter. Det skrives ikke ut dokumentasjon om gjennomført kurs til hver enkelt deltaker, men rektor har oversikt over dette. Når rektor setter opp timeplaner/tilsynsplaner for bassenget, er han nøye med bare å bruke tilsynspersoner som har godkjent livredningskurs. Dette fravikes ikke. Ved sykdom eller fravær blir timen omdisponert hvis det ikke kan hentes inn vikar med gyldig livredningskurs.

Alarmplanen er plassert sentralt i svømmehallen, og tilsynspersonellet er godt kjent med planen. Det er også reglement for elevene i svømmehallen, - *instruks for bruk av svømmehallen*.

Under intervju kommer det fram at skolen tar sikkerheten i bassenget alvorlig, og at det ikke har vært tilfeller der tilsynspersonalet føler at sikkerheten ikke har vært ivaretatt.

5.3 Fylkesmannens vurdering

Kjøpsvik skole har ikke laget egne skriftlige rutiner omkring tilsyn i svømmeopplæringa, men forholder seg til rundskrivet fra Utdanningsdirektoratet, Udir-1-2008. Skolen ligger alltid over minstekravet til antall tilsynspersoner, og setter inn ekstra tilsynspersonell ved behov.

Skolen har en alarmplan som henger godt synlig i svømmehallen. Gjennom intervju kommer det fram at innholdet i planen er kjent for tilsynspersonalet.

Det avholdes årlige livredningskurs med praktisk svømme- og livredningsprøve og LHR. Både lærere, assistenter og vikarlærere deltar på kurset, og skolen tillater ikke tilsynspersonell i svømming som ikke har gyldig livredningskurs.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen finner etter samlet vurdering at Kjøpsvik skole har et bevisst forhold til kravene til forsvarlig svømmeopplæring, jf. forskr. § 12-1, og at skolens svømmeopplæring oppfyller forsvarlighetskravene.

6. Varsel om pålegg om endring

På bakgrunn av det som framgår av kapitlene 3 til og med 5 gir Fylkesmannen Tysfjord kommune pålegg om retting.

Påleggene som gjelder kommunens forsvarlige system, er de samme som gis til Drag skole.

6.1 Krav til at skoleeier skal ha et forsvarlig system:

Tysfjord kommune må etablere et forsvarlig system for internkontroll knyttet til å sikre at elevene får svømmeopplæring i henholdt til læreplanen (LK06) og at svømmeopplæringen er forsvarlig etter lov og forskrift.

I forbindelse med dette må kommunen utarbeide:

- a. Skriftlige rutiner som sikrer at kommunen får nødvendig informasjon om det som skjer i svømmeopplæringen.
- b. Skriftlige rutiner som sikrer at det blir gjort løpende vurderinger av om praksis er i samsvar med lovkravene. Dette gjelder både oppfylning av kravene i opplæringslova knyttet til å gi elevene svømmeopplæring i henhold til læreplanen og forsvarlighetskravene knyttet til sikkerheten i svømmeopplæringen.
- c. Skriftlige rutiner som sikrer at det blir satt inn nødvendige tiltak dersom det blir avdekket at praksis ikke er i samsvar med lovkravene.
- d. Et system som sikrer at det blir gjort vurderinger om ressurstildelingen, herunder timer i basseng, er tilstrekkelig til at kompetansemålene kan nås.

6.2 Krav til at svømmeopplæringen skal være i samsvar med læreplanen i kroppsøving :

Tysfjord kommune må sørge for at Kjøpsvik skole sikrer at svømmeopplæringen er i samsvar med læreplanen i kroppsøving.

I forbindelse med dette må kommunen sørge for at Kjøpsvik skole:

- a. Utarbeider lokal læreplan i kroppsøving der også kompetansemålene som angår svømming er brutt ned til læringsmål. Læringsmålene må knyttes til et opplæringsinnhold, der det er fastsatt kjennetegn for måloppnåelse.
- b. Sikrer at svømmeopplæringen samlet dekker alle kompetansemålene etter 4. trinn og 7. trinn.

7. Oppfølging av tilsynsresultatene – krav om egenerklæring om at lovbrudd er rettet.

Tiltak for å rette lovbrudd skal iverksettes umiddelbart.

Tysfjord kommune skal inngi en skriftlig erklæring på at lovbrudd er rettet i henhold til pålegg.

Frist for innsending av slik erklæring er satt til 15.02.2014

8. Klageadgang

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b), og kan påklages til Utdanningsdirektoratet. En eventuell klage sendes til Fylkesmannen innen tre uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram til skoleeier, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Om utforming av klage vises til forvaltningsloven § 32.

VEDLEGG:

Dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Redegjørelse fra Tysfjord kommune, oppvekst og utdanning.
- Delegasjonsreglement fra Tysfjord kommune.
- Tysfjord kommunes system for oppfølging av skolene iht. § 13-10.
- Redegjørelse med alarmplan og instruks for bruk av svømmehallen fra Kjøpsvik skole.
- Skolevurdering og skolebasert vurdering.
- Delegasjonsreglement.

Intervjuobjekter:

- Gunnar Solstrøm, oppvekst og utdanningsleder
- Kurt Allan Nilsen, rektor ved Kjøpsvik skole
- John Gunnar Skogvold, svømmelærer
- Roy Arne Westermann, svømmelærer
- Solveig Skjellnes, tilsynsperson
- Gøril Nøstdahl Olsen, tilsynsperson
- 4 elever fra 4. og 7. trinn